

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

A kb. 10.000 km² kiterjedésű, főként Bács-Kiskun megyét érintő, de Pest és Csongrád megyére is átnyúló Duna—Tisza közti hátság sajátos vízgazdálkodási problémái lényegében abból fakadnak, hogy a talajvíz szintje - különböző okok miatt - rendkívül mélyre süllyedt. Ennek káros következményei az élet szinte minden területén megmutatkoznak. Az ásott kutak és a kismélységű csökutak vize sok helyen elapadt, s ez - az Alföld e legtanyásabb vidékén - komoly fennakadást okoz a külterületi lakosság vízellátásában. Az egykor talajvíztáplálta kis tavak és vizenyős rétek kiszáradtak, a vízi élővilág eltűnően van. A nagyobb, üdülésre, sportolásra, horgászatra vagy halászatra igénybe vett tavak rendeltetésüknek ma már alig-alig tudnak megfelelni. A mezőgazdaság és az erdőgazdaság súlyos aszálykárait, melyek összege a Duna—Tisza közén 1983 óta mintegy 20 milliárd forint, részben a talajvízsüllyedés okozta, hiszen a gyenge víztartóképeségű homoktalajokkal borított hátságon a mélyen gyökerező növények vízigényük jelentős hányadát korábban a talajvízből nyerték. Mivel a Duna—Tisza közén a fő ivóvízbázist jelentő ún. rétegvizek a hátság talajvizéből pótlódnak, a talajvíz nagyfokú süllyedése a rétegvíz-utánpótlás-gyengüléséhez vezet, s ez hátrányosan befolyásolja a közüzemi vízellátást. Távlatilag, ha a kedvezőtlen tendencia folytatódik, a vízellátás helyzete katasztrófálissá válhat.

A vázolt regionális probléma tisztázása és a megoldás előmozdítása érdekében - az egykori Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium megbízására - 1990 tavaszán egy átfogó jellegű, nagyszabású tanulmány készült, több tudományterület neves szakértőinek részvételével. E tanulmányt 1990 őszén újabb szakértői vélemények egészítették ki. Kötetünk ezeknek az anyagoknak rövidített változatát tartalmazza. A záró tanulmányban néhány újabb adatot, illetve eredményt is közlünk.

A vizsgálatok 1990 után is folytatódtak. 1992-ben kidolgozták a Duna—Tisza közti hátság távlati vízellátásának koncepcióját. Ehhez kapcsolódva közgazdasági elemzés, környezeti hatástanulmány és műszaki tanulmánytervek készülnek. A témáról az elmúlt néhány évben számos előadást tartottak, 1993 tavaszán Kiskőrösön konferenciát rendeztek, s - képviselői kérdések és az azokra adott miniszteri válasz formájában - a Parlamentben is beszéltek róla.

Nem kétséges, hogy az Alföld-problémák sokaságában a Duna—Tisza közti hátság regionális vízgazdálkodási kérdései napjainkban a legfontosabbak közé tartoznak. Széles körű megismertetésük, így a vizsgálatok kezdeti eredményeinek a Nagyalföld Alapítvány jelen kötetében való közzététele, remélhetőleg segíteni fogja a helyzet enyhítésére, a problémák megoldására irányuló, s komoly társadalmi összefogást igénylő jövőbeni munkát.

Pálfai Imre